

Попри оформлене відповідною угодою ще одне, «пост-революційне», переформатування партійно-політичних сил у чинному парламенті, попри «чудесну об'яву» нової (уже демократичної і проєвропейської) коаліційної більшості — навіть у багатьох стратегічних питаннях, знакових для соціально-економічного поступу країни, очільники теперішньої правлячої коаліції дають ясно зрозуміти: їхнє об'єднання таки явно ситуативне. А тому Президентові для реалізації своєї державницької стратегії, підтриманої більшістю українських виборців, годі сподіватися на надійне оперття в такій «силувано милуваній» Верховній Раді.

Дійшов до цих невітшних висновків, розпитуючи депутатів з новітньої парламентської коаліції про те, чи нинішній владі нарешті вистачить сил і снаги поставити законну крапку на багаторічній палкій, виснажливій і вельми втратній суспільній суперечці довкола ринку земель сільськогосподарського призначення.

Те, що почув, як мовиться, говорить саме за себе.

ПРОДАЖ СІЛЬГОСПЗЕМЕЛЬ: АРГУМЕНТИ "ЗА" та "ПРОТИ"

Катерина ВАЩУК

(група «Суверенна європейська Україна»):

**«ОСНОВНИМИ ЗЕМЛЕВЛАСНИКАМИ
МАЮТЬ БУТИ ТІ, ХТО НА НІЙ ТРУДИТЬСЯ»**

— П рикро, але факт: ті, хто безпосередньо працює на землі, хто є власниками земельних паїв і хто, можливо, хотів би розширити свої земельні ділянки, стати фермерами, сьогодні, на жаль, — найбільш бідна верства. А коли основні національні багатства України — сьогодні в кількох десятків сімей, то не хотілося б,

щоб із землею ми зробили так, як свого часу із майновими сертифікатами. Але фабрики і заводи це, за великим рахунком, пусте: нині вони більш-менш успішно працюють, отримують прибутки, але вже завтра їхня продукція може морально застаріти, втратити попит, зникнути з ринку. А земля — це вічне. І мені як людині, яка

значну частину життя пропрацювала в селі (та й сьогодні моє серце, душа і помисли — там) хотілося б, щоб основними землевласниками були ті, хто на ній трудиться.

Мені близька до серця не американська, а французька, голландська, канадська моделі землекористування: бо якраз там власники ниви переважно самі її і обробляють. Вони її люблять, цінують, а, отже, бережуть. Не виснажують безконечними соняшниками, кукурудзою, не заважають, а передають із покоління в покоління. Отак маємо господарювати і ми: щоб не латифундистському, а хліборобському роду не було переводу. Хоча я вітаю великі аграрні комплекси, але це той випадок, який підтверджує правило: ніщо нам не заважає результативно працювати не на приватних латифундіях, а на великих масивах орендованої землі. Проте і дрібним та середнім сільгосптоваровиробникам треба нарешті дати змогу розвиватися, отримувати в банку доступні кредити, щоб господарювати як у цивілізованому світі.

— Катерино Тимофіївно, але ж такого «фінансово-банківського раю» ми й досі не змогли створити. Ще на зорі державної незалежності луснув знаменитий банк «Україна», навіки поховавши кривні вклади сотень агропідприємств і таким чином поставивши на багатьох з цих підприємств хрест. А ще недавно тішилися сподіванням на Державний земельний банк, проте новий уряд прибив і його на цв'іту.

— Бо той банк, на жаль, заснували аж геть не для селян. Його зробили зовсім не тією фінустановою, яку ми передбачали, ухвалюючи Земельний кодекс.

— Думаєте, нині реально створити новий земельний банк?

— Тільки-но ситуація в країні стане більш-менш стабільною, ми запропонуємо уряду створити справжню селянську фінустанову. І не так важливо, буде це спеціалізований банк, як у Франції, чи фундація, як у Канаді. Держава має розуміти: чим більше землевласників зайнято у сільському господарстві, тим краще. Бо для тих, хто кинув у землю лише капітал, навіть великий, вона не настільки дорога. Земля це не лише звична для багатьох годувальниця — вона несе на собі велику соціальну, моральну, культурологічну місію. Це генофонд нації. Я й досі впевнена: людина, яка гідно пройшла житейський вишкіл села, даруйте, падлюкою ніколи не стане.

— Багато хто із фахівців, експертів стверджує про те, що доцільно повернути землю у державну власність, зробити саме державу головним орендодавцем сільгоспугідь.

— І я за це! Сьогодні, для прикладу, дуже багато не витребуваних паїв. Вони повинні стати державною власністю. Це стосується і тих пайовиків, що хочуть продати свій пай, — його має викупити держава, за узаконеними розцінками.

— А хто, по-Вашому, має стати державним розпорядником цієї землі?

— Або той-таки спеціалізований банк, або спеціально уповноважений державний земельний орган. Але саме державний, бо якщо віддамося ринковій стихії, повторюся: знову матимемо загальнодержавний «безпредел» — другий після страхітливої майнової приватизації.

— На Вашу думку, чи довго ще українській ниві чекати справжньої стабільності?

— Впевнена, що не довго. Якихось 5-10 років.

Віктор ПИНЗЕНИК (фракція «Удар»):

«ЗЕМЛЯ У ЗАСТАВІ — ЦЕ ПРЕКРАСНИЙ СПОСІБ ДОСТУПУ ДО ГРОШЕЙ»

— Без того, щоб земля не стала об'єктом купівлі-продажу, сподіваного економічного прориву не буде. Село сьогодні конче потребує одного: грошей, інвестицій. А вони не впадуть із неба. Якщо дехто живе ілюзіями, що хтось будуватиме хату на чужій землі, яка йому не належить, то він приречений дуже довго жити лише ілюзіями. Ніхто не вкладатиме серйозних інвестицій, не маючи ґрунту, основи під ногами.

— Вікторе Михайловичу, а чомби, як стверджують експерти і цю думку підтримують багато

Ваших колег у Верховній Раді, не наділити правом розпоряджатися сільгоспугіддями саме державу?

— Якщо прибічники цієї ідеї вважають, що у нас замало корупції, тоді треба зробити саме так. Зрозумійте: в цьому випадку немає держави — є чиновник, який виконує державні функції. А чим чиновник відрізняється від звичайної людини? Тим, що розпоряджається чужими долями, чужою землею. Порівняйте людей, які продають своє і чуже. Поведінка у них зовсім різна. Тому якщо керуватися не маячнею, а здоровим глуздом, то заради процвітання села треба обов'язково вводити землю в ринкові процеси. Земля у заставі — це прекрасний спосіб доступу до грошей. І дико, що цей інструмент десятиліттями не дають втілити в життя, тим самим не даючи розвиватися селу.

— Сьогодні на це є добра воля більшості народних депутатів?

— Однозначно, ні. Навпаки, кожен день роботи Верховної Ради нинішнього скликання — це реальна шкода країні. Найбільшу користь цей парламент приносить тоді, коли не працює.

Сергій КАПЛІН (фракція «Удар»):

«ЗЕМЛЯ МАЄ СТАТИ ТОВАРОМ...»

— Очевидний факт, що земля має стати товаром, і що це сприятиме розв'язанню багатьох проблемних вузлів у сільському господарстві. Але допустити ще раз повторення майнової приватизації ми не маємо права. Тому тут, як ніде, потрібен обережний підхід. Нині Президент фактично заручник Верховної Ради: відповідно до

Конституції він не може приймати такі самостійні рішення. Потрібна політична воля парламенту. Держава не може бути безсторонньою у цих питаннях.

Щодо розмов про те, щоб зробити головним земельним орендодавцем державу, вважаю, що це прямо залежатиме від того, яку модель економіки маємо намір втілити. Якщо це буде економіка із серйозним акцентом на участь держави — цей, варіант, вочевидь, виправданий. Це дискусія, яка повинна бути принципово доведена до результативного рішення у сесійній залі. Мусить бути чіткий план реформ, і тоді буде зрозуміло, яку модель вписувати у цей план.

— Пане Сергію, ситуація може прояснитися, скажімо, до кінця нинішнього року?

— Ні. Більш того — цій Верховній Раді, при нинішніх ідеологічних суперечках, це неможливо зробити.

Олександра КУЖЕЛЬ (фракція «Батьківщина»):

«НЕОБХІДНО УСУНУТИ ВСІ КОРУПЦІЙНІ СХЕМИ, ЯКІ НИНІ ВСЕ ЩЕ ДІЮТЬ»

— Для того, щоб поставити довгоочікувану крапку у суперечці довкола ринку сільгоспугідь, треба провести інвентаризацію, треба перевірити, хто і скільки грошей вкрав, коли створювали державний земельний кадастр. Для цього необхідно усунути всі корупційні схеми, які нині все ще діють. До речі, за-

конопроект, внесений на розгляд сесії, ламає одну із таких схем: дає змогу державним і приватним нотаріусам звертатися до кадастру, позбавивши цієї монополії Державну реєстраційну службу.

Так що крапку поставити можна і треба, але так, щоб вона не стала цвяхом у домовину.

Андрій ПАВЛОВСЬКИЙ (фракція «Батьківщина»):

«ПЕВНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ ЗАПАС ЗЕМЕЛЬ МАЄ ОBOB'ЯЗКОВО НАЛЕЖАТИ ДЕРЖАВІ І НЕ ПОВИНЕН ПІДЛЯГАТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ»

— **Н**аша фракція виступає проти вільного продажу земель сільськогосподарського призначення.

Ми чого хочемо — щоб на наших землях працювали покоління українців, чи щоб тут років через 50 запанувала «жовта раса»? Як тільки віддамо землю у вільний продаж, її тут же скуплять ті ж таки китайці. Треба зробити, як у багатьох країнах світу: певний стратегічний запас земель має обов'язково належати державі і не повинен підлягати приватизації. Можна говорити про довгострокову

оренду земельних масивів, про сімейні фермерські господарства, наділені правом передавати землю у спадок, але не продавати її на ринку. Навіть у тих країнах, які декларують вільний ринок землі, скажімо у США, насправді такого ринку немає: там людина купує землю під конкретну мету. Навіть тому, хто хоче займатися фермерством, жорстко регламентують, які сільгоспкультури у даній зоні слід вирощувати. То чому ми у цьому питанні повинні орієнтуватися на гірші світові зразки, які поставлять під загрозу державну незалежність та виживання української нації? Цим не можна ані спекулювати, ані легковажити. Принаймні у цьому скликанні Верховної Ради закон про вільний продаж земель сільськогосподарського призначення ніколи не набере необхідної більшості голосів.

По цій мові — післямова. Власне, маленька цитата з «Нотатників» українського поета, мислителя і громадського діяча Євгена Маланюка. Переживши гірку втрату державної незалежності після придушеного більшовиками «Українського відродження» 1917-20 років, опинившись у вигнанні далеко за океаном, він на схилі віку дійшов гіркою висновку: «Нашу історію і наш нарід вигриз матеріалізм, який прийняв свою найпотворнішу форму — куркулізм. ...Ще шевченківський «садок вишневий коло хати» з родиною і, головне, Матір'ю (= жрекинею, священницею родини) десь на переломі ХІХ-ХХ ст. переісточився на певну кількість квадратних метрів і «купчу кріпость» у нотаря. Адже й Батьківщина звузилася до тих «всім по сім» десятинам, що в їх провалля рухнуло наше відродження рр. 1917-20».

Це не історична аналогія, навіть не натяк. Це задукоментований факт загальнонародної болячки, од якої ми нині будь-що повинні вберегтися. Щоб зберегти і свою годувальницю-землю, і рідну країну.

Розмову вів
Валерій ЯСИНОВСЬКИЙ